

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Логіка і теорія аргументації

спеціальність	не обмежено	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	не обмежено	факультет	Факультет менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	не обмежено	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Кобелєва Даля Леонідівна

Вища освіта – спеціальність філософія

Науковий ступень - кандидат філософських наук 09.00.04 Філософська антропологія, філософія культури

Вчене звання – доцент

Досвід роботи – більше 10 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- авторка більше 10 методичних розробок;
- співавторка тематичних публікацій;
- учасниця наукових і методичних конференцій.

телефон

0982136063

daliakobelieva@btu.kharkov.ua

дистанційна
підтримка

Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Мета	сформувати уявлення про закони й форми мислення, теорію аргументації.
Формат	лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, тестовий контроль, командна робота
Обсяг і форми контролю	3 кредитів ECTS (90 годин): 12 годин лекції, 18 годин семінарських; підсумковий контроль – диференційований залік.
Вимоги викладача	Вчасна підготовка до семінарських занять, виконання практичних завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1. ПРЕДМЕТ І ЗНАЧЕННЯ ЛОГІКИ, ЗАКОНИ МИСЛЕННЯ. ПОНЯТТЯ. СУДЖЕННЯ.

Лекція 1	Предмет і значення логіки. Мислення та його роль у пізнанні світу. Мислення як об'єктивності логіки. Об'єктивна обумовленість внутрішньої структури розумового процесу. Основні компоненти змісту думки як відображення дійсності. Виникнення логіки та процес її формування. Аристотель - основоположник логіки. Логіка - наука про закони і форми правильного мислення.	Семінарське заняття 1	Поняття логічної форми (структури) думки і логічного закону. Єдність змісту думки і логічної форми. Істинність мислення і формально-логічна правильність міркування. Структура думки та її вираз за допомогою символів. Мислення і мова. Значення і роль логіки для науки і практики, для навчання і виховання. Логічне знання - необхідна умова досягнення істини в процесі міркування. Причини зростання значення логіки в сучасному житті. Культура мислення та роль логіки в її формуванні і розвитку. Логічна культура мислення.	Само стійна робота	Процес зародження логіки в межах філософського дискурсу. Логіка Давньої Індії. Логіка Давньої Греції. Логіка Середньовіччя. Логіка Нового часу. Некласичний етап розвитку логіки.
Лекція 2	Основні закони логіки. Основні формально-логічні закони. Об'єктивність законів логіки та їх зв'язок з людською практикою. Загальнолюдський характер формально-логічних законів. Закони логіки як знаряддя пізнання дійсності. Логічні помилки, що пов'язані з порушенням вимог законів логіки: софізми і паралогізми, їх характеристика.	Семінарське заняття 2	Закон тотожності та його сутність. Формула закону тотожності та його об'єктивна основа. Характеристика закону суперечності та його формула. Завдання, які вирішує закон суперечності. Застосування закону суперечності. Закон виключеного третього, його визначення і логічна формула. Сфера застосування закону виключеного третього, забезпечення	Само стійна робота	Сфери застосування законів логіки. Логічні помилки, що пов'язані з порушенням вимог законів логіки: софізми, паралогізми, їх характеристика.

			<p>ним послідовності правильної думки. Логічні помилки, пов'язані з порушенням закону виключеного третього. Об'єктивні підстави даного закону, його роль в пізнанні і практичній діяльності. Закон достатньої підстави, його зміст, визначення, і логічна формула. Поняття сутності закону достатньої підстави. Логічні помилки, пов'язані з порушенням вимог закону достатньої підстави. Значення законів логіки. Роль логічних законів у сфері наукового пізнання</p>		
Лекція 3.	<p>Поняття як логічна форма. Відмінність між поняттям і уявленням. Логічні способи характеристики понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. Відмінність між поняттям і словом та їх зв'язок. Зміст як сукупність існуючих ознак предметів, відображених у понятті. Обсяг та зміст поняття. Поділ понять на види за змістом і обсягом. Відношення між поняттями.</p>	Семінарське заняття 3	<p>Операції над поняттями: складання, множення, заперечення поняття, узагальнення, обмеження. Категорії як межа узагальнення. Визначення (дефініція) як розкриття змісту поняття. Гносеологічні завдання визначення. Реальні і номінальні визначення. Правила та помилки визначення. Відмінність визначення від опису, характеристики, порівняння, показу. Поділ поняття та його види (простий поділ, дихотомічний, класифікація).</p>	Само стійна робота	<p>Роль поняття в пізнанні і практичній діяльності людини. Роль визначення у пізнанні і практиці.</p>
Лекція 4.	<p>Судження як логічна форма. Судження як форма мислення. Загальна характеристика судження і його структури: суб'єкт, предикат, зв'язка. Символи і формули суджень. Просте і складне судження. Судження і речення. Основні види простих суджень. Атрибутивні судження і судження із відношенням, їх вираз за формулами. Судження існування (екзистенційне) та його особливості. Роль суджень існування в процесі пізнання. Поділ суджень за змістом предикату, за якістю зв'язки, за обсягом суб'єкта, за</p>	Семінарське заняття 4	<p>Символічне зображення розподіленості термінів. Поняття про квантори. Поділ суджень за модальністю. Відношення між судженнями: відношення протилежності (контрарності), відношення підпротилежності (підконтрарності), відношення суперечності (контрадикторності), відношення підпорядкування, їх сутність та характеристика. Відношення еквівалентності (рівнозначності). Поняття</p>	Само стійна робота	<p>Практична і пізнавальна роль простих суджень в людській діяльності. Судження та їх роль у логічному виразі норм і відношень людського спілкування. Роль складних суджень в практиці.</p>

	<p>модальністю, за типом логічних союзів. Категоричне судження як ствердження чи заперечення у безумовній формі.</p> <p>Поділ категоричних суджень на видиза якістю та кількістю. Класифікація основних видів суджень.</p> <p>Розподіленість і нерозподіленість термінів у судженнях. Правила розподіленості термінів у судженнях.</p>		<p>складного судження. Процес утворення складних суджень.</p> <p>Умовні, еднальні і розподільні судження.</p>		
Розділ 2. УМОВИВІД. ТЕОРІЯ АРГУМЕНТАЦІЇ. ДОВЕДЕННЯ ТА СПРОСТУВАННЯ.					
Лекція 5.	<p>Умовивід як форма мислення. Дедуктивний умовивід.</p> <p>Загальне поняття про умовивід як форму мислення. Визначення умовиводу та його структура. Поняття логічної підстави та логічного наслідку. Види умовиводів. Правильний та неправильний умовивід. Необхідний умовивід. Безпосередні умовиводи. Опосередковані умовиводи. Висновки логіки висловлювань. Ймовірні умовиводи. Обернення судження. Перетворення судження. Протиставлення предикату. Протиставлення суб'єкту. Висновки за логічним квадратом. Дедукція як умовивід від загального до часткового. Достовірність висновків дедуктивного умовиводу.</p>	Семінарське заняття 5	<p>Категоричний силлогізм та його сутність. Термін категоричного силлогізму. Аксиома силлогізму, її об'єктивний зміст та формулювання. Скорочені, складні та складноскорочені силлогізми (ентимема, полісиллогізм, соріти, епіхейрема). Загальні правила силлогізму. Поняття про фігури силлогізму: характеристика першої, другої, третьої та четвертої фігур. Модуси фігур силлогізму та їх позначення. Правила і модуси першої, другої, третьої та четвертої фігур силлогізму. Види категоричних силлогізмів. Логічні помилки, які трапляються в категоричних силлогізмах. Роль дедуктивного умовиводу в пізнанні і практиці.</p>	Само стійна робота	<p>Умовивід як форма мислення, його структура. Основні види умовиводів. Обернення та перетворення судження. Протиставлення предикату та протиставлення суб'єкту. Висновки за логічним квадратом. Дедукція як умовивід від загального до часткового. Скорочені, складні та складноскорочені умовиводи. Умовиводи зі складних суджень.</p>
Лекція 6.	<p>Індуктивні та традуктивні умовиводи.</p> <p>Характеристика індукції як умовиводу від часткового до загального. Засновки і висновки в індукції та її побудова. Опосередкованість індуктивного умовиводу. Характеристика умовиводу за аналогією, його ознаки та структура. Сутність вихідного знання в аналогії. Безпосередня логічна основа</p>	Семінарське заняття 6	<p>Характеристика неповної індукції. Особливість неповної індукції та її важливість для пізнання. Види неповної індукції та її важливість для пізнання. Види неповної індукції. Поняття наукової індукції. Логічна основа висновку в науковій індукції, ймовірні і достовірні висновки. Зв'язок наукової індукції з різними методами наукового дослідження. Використання умовиводу за аналогією в науковому дослідженні.</p>	Само стійна робота	<p>Методи індукції. Призначення методу моделювання. Гіпотеза як спосіб мислення. Призначення гіпотези та її роль. Логічна структура гіпотези.</p>

	висновків умовиводу за аналогією. Ступені ймовірності висновків та їх залежність від умов. Види аналогії.				
		Семінарське заняття 7	Теорія аргументації. Види та форми аргументації. Аргументація та соціокультурний контекст. Аргументація теоретична та емпірична. Структура аргументації: теза, аргумент демонстрація. Правила елементів структури аргументації.	Само- стійна робота	Доведення та його структура. Види доведень. Поняття спростування та його спрямованість. Способи спростування. Правила доведення і спростування та помилки, які трапляються в доведеннях. Типи аргументації: лекція, доповідь, промова, дискусія, суперечка. Проблема розуміння – герменевтика. Поняття контексту.
		Семінарське заняття 8	Аргументація та закони логіки. Використання законів логіки в процесі аргументації. Компоненти аргументації. Роль доказу і спростування в пізнанні, суспільному житті і практиці.		
		Семінарське заняття 9	Концепція критичного мислення. Становлення раціонального світогляду. Критичне мислення та логіка. Критичне мислення та його практична спрямованість. Алгоритм критичного мислення.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

1. Лозовий В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика [Текст] : підруч. / В.О. Лозовий, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Х. : Право, 2009. – 574 с.
2. Конверський А. Є. Логіка : підручник. – 2-ге вид., виправлене / А. Є. Конверський. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. – 391 с.
3. Шепетяк О. М. Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олег Шепетяк. – Київ: Фенікс, 2015. – 256 с.
4. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.

1. Лебедев В. О., Павлов В. І. Логіка: Навч. посібник. – Харків : УкрДУЗТ, 2019. – 146 с.
2. Орендарчук Г.О. Логіка: Навчальний посібник для студентів економічних та юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Видання друге, перероблене і доповнене. – Тернопіль: Астон, 2008. – 272 с.
3. Логіка: Навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І. С. Матвієнко. Київ: Вадекс, 2020. – 370 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумковий контроль	100-бальна, національна ECTS	до 50	50% від підсумкової оцінки за навчальний курс (залік)
Поточний контроль	100-бальна накопичувальна	до 50	якість та активність роботи на лекційному занятті (участь у дискусії тощо)
			якість та активність роботи на практичному або семінарському занятті (виконання завдань, участь у дискусії)
			якість виконання завдань у межах самостійної роботи
			якість виконання індивідуального завдання

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.